

Observatoriul este de două ori în săptămână, Miercuri și Sâmbătă.

Pretul

pentru Sibiu pe 1 an întreg 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dus la casa cu 1 fl. mai mult pe an; — trimis cu poșta în înțelesul monarhiei pe 1 an întreg 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — În străinătate pe 1 an 10 fl. sau 22 franci, pe 6 luni 5 fl. sau 11 franci. — Numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politic, national-economic și literar.

Anul VI.

— Sibiu, Sâmbătă 23/5 Maiu. —

Ori-ce inserate,

se plătesc pe serie senu linia, cu litere merunde garmondu, la primă publicare câte 7 cr., la a două și a treia câte 6 cr. v. a. și preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurul publicu.

Prenumeratiunile se pot face în modulu celu mai usioru prin assemnatiunile poștei statului, adreseate de a dreptulu la Redacțiunea Diariului

„Observatoriulu“ în Sibiu.

Nr. 32.

1883.

Panslavismulu propagatu prin magiari.

I.

Timpu supremu, ór'a unspredece, este aci, că se ne ocupamu cu totuadinsulu neasemenatu mai multu și cu petrunderu mai mare de panslavismu sau ceea ce este totu-una, de slavismulu universale, de cătu s'a intemplat, până acuma în press'a periodica și neperiodica românească. Dara la tractarea unei cestiuni precumu este această, de interesu europénu și anume pentru intrég'a natiune românească din tóte staturile în care se afla ea impartita, de interesu alaturea cu viét'a, se cere timpu mai lungu, spatiu multu, publicu numerosu și armatu cu pacientia de ajunsu, pentru că se strabata, bine în natur'a cestiunei. În literatur'a altoru popóra vecine cu popórale Rusiei poti compune câte o biblioteca bogata din câte s'au publicatu până acumu pro și contra asupra panslavismulu că planu de a cuceri Europ'a intréga. La nici-unu poporu inse capetele politice și nepolitice n'au stricatu atáta charteia că la poporulu magiaru cu descrierea spaimei de panslavismu, cu propagarea de ura și urgia mai virtosu asupra muscalilor. Nici evangeliile cele apocrife de care s'au descoperitu odinóra vrec patrudieci, nici Dante nemoritoriulu n'au fostu în stare se descrie iadulu (Hades, Infernulu) și pe miliónele de diavoli negri, codati și cornurati, precumu descriu publicisti magiari pe popórale slave, éra pe cele din vastulu imperiu alu Rusiei le afla mai selbatice și mai tirane decâtu aflasera pseudo-evangelistii pe toti draçii din imperiulu lui Belzebub. Diferenti'a essentiala între acestea și acelea descriptiuni este, că pseudo-evangelistii au potutu se și alerge fantasi'a și se invente ori-câte le-au placutu lor, fara nici-o controla, sciindu bine că dintre cei vii nu merge nimeni pe lume în preumblare până la iadu că se se uite prin ferestrelor lui și în alta di se se afe érași la noi și nici nu se întórcu vreunulu dintre cei morti, că se ne spuna ce a vediu acolo și cum a conversatu pe intunecimea négra cu locuitorii condamnati; din contra în Rusi'a poti plecă ori-candu iti place, pe uscatu pe la patru puncte cu cali ferate, pe apa din doua

partii, preste marea baltica și pe marea négra, numai pasportulu se'ti fia în regula și bani se ai mai multi de cătu cei ce se punu sub limb'a mortiloru și în sicriiu lánge ei, că se aiba din ce plati cele siepte vami, sau după altii tocma douedieci și patru; apoi din Rusi'a te poti întórcu érași candu vei voi, dupace vei fi cutriaratu tieri și mari că se vedi tóte și se audi ori cătéti în urechi, cu o singura condițiune, că se nu intri în cét'a Nihilistiloru, că-ci apoi ce e dreptu, vei caletori și în casulu acesta, numai nu acasa, ci airea undeva, buna óra cum ar pati-o și unu muscalu în Ungari'a, dacă s'ar inrolá cumva în vreo cét'a blanda și evlaviósa, cum ar fi de ex. o banda că ale bravului Rosza Sándor de fiorósa memoria, sau o societate de bastardi că Beretz, Spanga et Compania. Dacă inse te vei întórcu din Rusi'a și veic utédia se minti, că ai fostu într'o tíera asemenea într'u tóte cu iadulu, se scii bine b'a vei da preste unu milionu de ómeni, carii te voru apucá de nasu, pentru-că si ei au fostu în Rusi'a, unde au petrecutu cu lunile sau si cu anii întregi și unde traiulu vietiei omenesci, precumu chiaru multime de legi sémena de minune cu celea din Ungari'a, éra aristocratu muscalu pare că s'au nascutu totu dintr'unu tata și mama cu cei din Ungari'a într'u atáta, cătu ori-unde convinu prin capitalele Europei, sau pe la bai de mare sau în Elveti'a, isi petrecu unii cu altii că si cum ar fi frati. De aici se póte esplicá si fapt'a în veci memorabile a aristocratiei unguresci dela 1848/9 care inainta-se doue suplici cátra imperatulu Nicolae I rogandulu ferbinte pentru ajutoriu armatu spre sgrumarea rebeliunei Kossuthiane și pacificarea tierii cu baionette russesci. Nici-odata numerós'a și inganfat'a, aristocatia din Ungari'a și Transilvani'a nu s'ar fi adressatu cu atáta incredere cátra imperatulu Nicolae I și nici scopulu lor nu l'ar fi ajunsu asia usioru precumu s'a intemplat, dacă cei mai de frunte aristocrati și functionari de rangulu inaltu din Rusi'a nu ar fi simpatisatu cu aristocatiile unguri și cu sentimentele lor.

Vedeti dara, că lucrurile din Rusi'a potu fi cunoscute intocma că si cele din Ungari'a, cu care sémena fórte; atátu numai, că ele fara a le studia

de aprópe, nu voru se între în gamali'a omulu precumu intra ploia din nuori în huma sau printiarina.

Este inse vai de cunoscintiele acelu publicu cititoriu, care intra în ghiarele unoru publicisti cu sange negru, preocupati, totuodata falsificatori de adeveru cu tendentia de a seduce popóra întregi și a le face instrumente órbe ale lor. Spre a abusa în modulu celu mai infam de increderea lor. Se constata din o lunga esperientia, că se afla si între romani unii fórte naivi, cari credu tóte fabulele căte se insira pe fiacare di în diariile magiare despre natur'a și scopurile panslavismulu și cu această se degrada a conclura la scopuri neasemenatu mai periculóse și decâtu panslavismulu, scopuri care tindu immediatu la nimicirea sigura și definitiva a nationalitatiei, a limbei, a toturor drepturilor și a libertatiei nationale asia, cătu în casulu celu mai bunu amu cadea din putiu în lacu, că se fimu inecati, sau între focu și apa că se ardemu sau se ajungemu nutrire pesciloru, între ciocanu și nacovala că se fimu și turtiti și sfarmati.

Da, cunóscemu și noi panslavismulu și scopurile lui, póte multu mai bine decâtu ungurii; sustinemu inse cu taria, că cele mai multe midulóce aplicate de magiari, spre a departa precumu dicu ei, pericolulu, sunt de natura că ele mai virtosu se'lu accelereadie, éra nu se'lu abata dela statu și dela locuitorii lui. Ba sustinemu și mai multu, că ungurii prin manier'a lor de a tracta cu immens'a maioritate a locuitorilor tierii, mai virtosu lucra orbesce pe man'a panslavismulu și totuodata pe a pangermanismulu; ei inpingu că de spate pe celelalte popóre în apele, în curentulu panslavu și pangermanu, că-ci ei hartiindule că se dicemu asia, le irita, le inversiuna, le aducu în desperatiune și le facu se strige cu Joanu Zapolya candu a chiamatu pe Sutlanulu Suleimanu în ajutoriu. Movere și nequeo Superos, Acheronta movebo.

Cum o facu această cei mai multi publicisti și politici magiari, vedemu pe fiacare di, dara pentru cei naivi, vomu spune și noi, de si fórte pe scurtu, în câteva linii care voru urma.

Foisiór'a „Observatoriului“.

I.

Pe cine se'ti alegi de nevésta.

(Urmare).

„Pentru aceea sémana fetele cu tat'a, ér báietii cu mam'a.

„Acele fete, cari sémana cu tat'a, ér nu cu rudele laterali, suntu totu-déuna, de unu caracteru mai barbatescu, de cătu acele cari nu sémana cu elu.

„Báietii cari sémana cu mam'a au simtieminte fine femeiesci.

„Fiindu-cá sufletulu nu vine dela párinti, principiulu acesta nu se póte acceptá neconditionatu, de si în cercetarile mele l'am aflatu adeseori prin natura adeveritu. Barbatii cei mari, mai totu-déuna au semanatu cu mam'a lor, femeile intielepte și energice, cu tat'a lor.

„Se fia femeia trupesce și sufletesce intréga.

„Inainte de a te legá, cercetéza-o adeseori, cá se-i poti apretiiu mintea și judecat'a.

„E dreptu că frumseti'a esterióra a trasurilor, e fórte placuta pentru ochii, si firesce atragatóre.

„Dér dacă stralucirea acestei frumseti, e locala; dacă e numai rezultatulu tineretiei, a carei colóre trece catóre acopere defectulu armoniei adeverate, — ori dacă această frumsetia, vine din netedial'a formelor — pentru că e tineru; si constituie o óre-care simetrica, atunci e falsa și materialmente trecatóre.

„Adeverat'a frumsetia e reflexulu sufletulu. Adeverat'a armonie, e farmeculu spiritulu. Ai grija! nu cumva se confundu desmerdarea cu grati'a. Mare parte a fetelor tinere, suntu desmerdatóre, gugulitóre, posedu densele, unu surisu studiatu, o mișcare placuta, cá a micei pisici. Dér le lipsesce armonia interna, care suscepe în sine umbr'a, spre a potenciá stralucirea.

„Adeverat'a gratia se arata: în umbletu

„în vorbire, în natural'a și nesilit'a mișcare a trupulu. *) Armonia spiritulu idealisédia trupulu. Multi barbati iubindu o femeia adeveratu gratioasa, dicu: că ei iubescu unu nu sciu ce intr'ans'a Adeverat'a frumsetia, fiindu o radia divina a sufletulu, care se arata în trupu, acelu „nu sciu ce e: Ddieulu, în femeia.

„Dacă în trasurile unei fete tinere, se afla această gratia si reflexu, atunci e frumésa, si fiindu-cá frumseti'a e emanatiunea lui Ddieu, aceea nu o va parasi nici la betránétie. Adeverat'a frumsetia e stralucirea sanatatiei, precumu adeverat'a hidosia, nu e altu ceva, decâtu multimea defectelor, prevestindu lips'a sanatatiei. Dacă frumseti'a femeiei ar fi insoçita de sterilitate — cu putina esceptiune — ar fi o monstruositate.

„Soiulu bunu alu femeiei, 'lu arata fineti'a desimeii pelei, si fruntea inalta. Care femeia are dinti buni, de regula are si stomachu bunu.

„Cei mai frumosi ochi, numai atunci suntu inadeveru frumosi, dacă-su uni. Peptu bine desvoltatu, si umeri lati, ne incredintiadia despre buni plumáni. Trupu bine facutu, asigura că-si va purtá povar'a fara incomoditate si durere.

„Omulu nu se casatoresece pentru promisiunea iubirei fericite; dér că sa aiba pentru copii sei, o mama tare si sanatósa, care se fia démna, a cresce copii sanatosi si inteligenti; care se-i fia în această viétia, o adeverata socia.

„Pe acelu barbatu, care, cá se iubésca, are trebuintia de frumseti'a materiala ai femeiei, nici odata nu'lu va iubi, nici o femeia. Femeia e acea putere moderatóre, pe care natur'a a datu-o la puterea materiala si spirituala a barbatulu, — intocma, cá tóte puterile naturali, — prin abundanti'a sa, e aplecatu a

*) Germanulu dice:

Den Vogel am Gesang'

Den Menschen an dem Gang'.

Not. Aut.

„pasi peste ținta. Femeia, prin purtarea ei intielepta, si solida, 'lu retine. O femeia morala si intielepta, erutia sanatare barbatulu intocma, cá si averea densusului. Si altcum, în natura nimicu nu e frumosu, dacă nu e si folositoriu.

„Se nu te casatoresece cu o femeie, în a carei familia se afla bolnavi de peptu, smintiti de minte, ori alte bóle grele; pentru-cá 'ti espui copiii, la nefericirea, cá se mostenésca acele bóle.

„Nu e trebuintia, cá soçia ta, se fia invetiata, séu artista! e destulu dacă cunóscu momentele principale din istoria lunei. În sciinti'a lui Ddieu si a naturei, se o introduci tu, prin cetirea si esplicarea operelor marilor barbati.

„Fiindu-cá între incredintiare si casatoria, are se tréca unu timpu óre-care, intrebuintiéza acestu timpu spre a 'i impartasi ideile tale, prin epistole, si cere-i observarile ei. În respunsu se va reflectá sufletulu ei, si vei vedea cătu minte are.

„Inaintea crescei copiiloru, trebuie se'ti crescei nevést'a.

„Ai grija! cá mintea ei, se'ti ajunga celu puçinu până la anima. După principiile pe cari le-am seditu eu în tine, credu a fi cu neputintia, cá tu se iubesci femeia, fia si numai doue septamáni, a carei minte ar fi intunecata de retacirile unei religii intolerante, opusa ratiunei si progresulu umanu.

„O femeia fara judecata, care primesce religiunea traditionala, fara a o apretiiu cu mintea, nici odata nu va fi altceva de cătu o servitóre. Si încă o rea servitóre.

„Bigotismulu, séu e velulu intunerecului; séu e mantau'a pecatelor; stângatoriu de lumina, séu masca.

„O féta de 17 ani, trebuie se aiba atát'a judecata, cătu unu june de 25 ani. Dacă în această etate n'are minte, nu va avea nici odata.

„Se póte, cá nesciinti'a se intunece mintea, pe care o instructiune rationala o póte luminá; dér mintea si arunca radiiele chiaru din celu neinstructiu; si ea se arata de timpuriu.

(Va urmá.)

Austric-Ungaria.

Este cunoscutu, că de candu comit. Andrassy a inchinatu monarchia noastră la gratia si disgratia Prusso-Germaniei si cu deosebire dela incheierea aliantiei „nescrise“ intre aceste doue state, prussificarea si cultulu „flórei de grâu“ face in capital'a Austriei pasi gigantici.

Principele de Bismark, se scie folosi la tóta ocaziunea de dispositiunea spiriteloru ce i este acuma atáta de favorabila in cercurile mai inalte din Vien'a si bate ferulu până este caldu. Unulu din mijlócele sale probate este a trimite pe diferitii principi ai dinastiei Hohenzollern-Brandenburg in calatoria de recreatiune la Vien'a. Asia a fostu in dilele trecute la Vien'a principele Wilhelm alu Prussiei in onórea caruia in 28 Aprile a. c. s'a tinutu o mare revista a trupeloru din garnisón'a Vien'a. Printre persónele care erau fačia se observa imperatorele Franciscu Josifu, principele Wilhelm alu Prussiei, principele mosteniloru alu Austriei, archiducii, ambassadorii de Reuss si comitele Robillant, precum si delegatii militari ai diferiteloru ambassade. Imperatorele si principele Wilhelm alu Prussiei au trecut pe dinaintea frontulu trupeloru, pe candu musicá cânt'a imnulu prussianu.

In sér'a aceleasi dile s'a datu unu mare prandiu militaru pentru 160 persóne la palatulu imperialu, in onórea principelui Wilhelm alu Prussiei. Cu acésta ocaziune imperatulu Franciscu Josifu a ridicatu unu toastu pentru imperatulu Germaniei, pentru principele Wilhelm si pentru toti membrii familiei regale a Prussiei. Principele Wilhelm a respunsu printr'unu toastu in sanetatea imperatului si a familiei imperiale a Austriei.

In modulu acesta deci se cimentédia totu mai multu aliantia celoru doue mari dinastii germane si a guberneloru din Berlin si Vien'a.

In camer'a deputatiloru din Vien'a comitele Taaffe, respunsiendu in 28 Aprile a. c. la discursulu pronuntiatu in diu'a precedenta de deputatulu Plener, declará, că gubernulu crede a represintá „idea specifica“ a Austriei, in care deosebitele nationalitati participa egalul la libertatile ce ofere constitutiunea. Adaoase că este mandru a se putea sprijini pe o maioritate, care se compune din reprezentantii deosebiteloru nationalitati din imperiu si esprima sperantia, că va isbuti prin energia si staruintia lui se stabilésca o seriósá intielegere intre aceste popóra.

Camer'a a adoptatu definitivu cu 170 voturi contra 167 legea scolara modificata in favorulu elementeloru negermane.

Franci'a si intreita aliantia.

Cetimu in „Telegrafulu“ din Bucuresci urmatórele :

„Ceii din Paris sunt separati acum pe tóta lumea. Pe Itali'a, fiindu-cá s'a pusu in stranse legaturi cu Austri'a si Germani'a; pe Engliter'a, fiindu-cá cei de acolo isi permitu a face o critica a friguriloru de colonisare de care este apucata acum Franci'a. Mai muscatóre de cátu tóte sunt inca fóile gambetiste, si numai din simplulu motivu cá ele considera colonisarea in alte continente cá unu dreptu specialu alu francesiloru, si se credu personalu insultate candu se ivesce o opiniune contrarie. Mai alesu la „Republique française“, se aréta fórté maniata fiindu-cá cei din Engliter'a nu prea aproba expeditiunea din Tonking si Madagascar. De altmireli citatulu diaru mai are si alte imputari de adressatu Engliteri. Ii imputa cá ea este vina cá Rustem pasia n'a fostu inca inlocuitu in Siri'a si dice cá Engliter'a, prin amesteculu ei in Libanu, unde au domnit pacea si prosperitatea până la 1861, a atátiatu ur'a si invrajbirea, a provocatu resbelulu de rassa si de secte, care desbina poporatiunea, si isi intrebuintédia chiaru si acum tóta influenti'a sa spre a mantine acésta stare de lucruri din care trage profituri. La aceste atacuri pe care la „Republique française“ le-a adressatu de curendu si Italiei fiindu-cá a intratu in aliantia Germaniei cu Austri'a respunde astadi organulu oficiosu italianu „il Popolo romano“ prin urmatórea declaratiune :

„Itali'a a intratu in alianti'a austro-germana in conditiuni de o complecta egalitate cu cele doue puteri germanice, care nici-unu i-au fagadueli care nu s'ar putea marturi la lumin'a mare a sórelui... De almintreli Itali'a n'avea nici-unu motivu de a da o garantia séu a cere concessiuni, cá-ci ea n'are — acésta afle-o press'a francesa! nici-o ambitiune de satisfacutu si nici nu se gandesc la unu resbelu de revansia contra vreunei din puterile continentale. Itali'a simte absoluta trebuintia de pace

spre a putea efectúa unu norocitu aventu pe teramulu economicu, pe care l'a efectuatu dejá pe teramulu politicu. Ea trebuie se se ingrijésca a-si completá aperarea sa pe apa si pe uscatu, a scapa clasele ei cele mai de josu de nesciintia si saracie, a-si desvoltá industria si comerciulu, a-si asicuré o buna situatiune financiara si a face se propasiésca desvoltarea proprieteloru ei bogatii . . . spre ceea ce principala conditiune este aperarea reala a pacii. Cu care puteri anume trebuia se se unéscá ea spre a-si realizá aceste scopuri ale politiceii ei? Negresitu cu acelea care au aceleasi scopuri si urmarescu aceiasi tinta : cu Germani'a si Austro-Ungari'a, care — placa séu nu foi la „République française — sunt cele mai convinse, mai otarite si mai puternice aperatóre ale pacii. Unde vede cine va estraordinarulu séu ingrijirea pentru alte state, séu umilinti'a pentru Itali'a, in acésta stransa legatura, care lucrédia pentru pace si care nu mai are altu scopu de cátu mantinerea ei?“

Noi ar trebui se ne bucuramu acum de ceea ce i se intempla Franciei, de vreme ce ea este aceea care ne-a facutu celu mai mare reu in cestiunea dunaréna. Si in specialu la „Republique française“ unde colaborédia si d. Barrère, este organulu acela, care a combatutu mai cu deosebire atitudinea adoptata de Romani'a in acésta cestiune. Franci'a isi ia deci astadi respata pentru serviciile ce a facutu Austriei in cestiunea dunaréna, si ea merita scésta respata de vreme ce se lasa a fi condusa de diplomati cá d. Barrère.

Russi'a.

Despre pregatirile pentru incoronare, se scrie „Telegrafulu“ din Bucuresci, cu data de 12 Aprile st. v. din Petersburg, că se urmédia cu o mare activitate. D. Bogdanoff. impreuna cu d. Merclinu, profesori ai Universitatii din Moscú'a, suntu insarcinati cu organizarea cortegiului etnograficu, compusu din delegatiunile tieranesce ce le voru trimite tóte nationalitatile din care se compune imperiulu moscovitu. Acésta parte a cortegiului va fi cu atátu mai originala, cu cátu ea va fi urmata de reprezentantii societatii culte s'apoi de lumea militara in costumele séle acoperite cu aur. Spectatorulu va avea deci inaintea sa unu spectacolu bizaru si va puté compará costumele nationale ale popóretoru cu caraghiosulu fracu alu omului civilisatu si cu uniform'a grotesca a militarului. Se dice cá Tiarulu, impreuna cu curtenii, pentru a face placere favoritei sale Moscov'a, va purtá costumulu nationalu rusu. Acestu costumu se compune din pantaloni de catifea ascunsi in cisme pène la genuchi, pe d'asupra carora se imbraca o camasia rosie de metase, incinsa cu o cingetóre multicolora; pe d'asupra camasii vine o scurteica numita padeofca; cá coafura, este de rigóre o palarie mica impodobita cu pene de paunu. In asemenea costumu deci Tiarulu se va urca pe treptele tronului si va atarna de umerii sei porfir'a Romanoviloru; dér déca staturei inalte a Tiarului ii va siedea acestu costumu, apoi nu totu asia va prinde pe bietii curteni, din cari cea mai mare parte voru avé unu aspectu ridicolu. Foburgulu Sokolniki este desemnatu cá loculu unde se va concentrá serbarea oficiósá a incoronarii; aci Tiarulu va benchetui la mas'a intinsa de burghesimea moscovita; cortulu seu intinsu in mica padure dela Sokolniki costa peste 100,000 ruble, si e facutu din catifea, metase si tieseturi de aur. Descrierea acestui cortu, datu de unu pictoru chiaru din Moscú'a demonstrea ce e dreptu caracterulu risipitoru alu precupetimei din Moscú'a, dér de alta parte denota o lipsa de simtimentu artisticu care caracterisésa gintea russa: totulu va fi bogatu, batetoru la ochi, daru fara gustu. Asia, de esemplu, culorile combinate ale cortului suntu verdele si albastrulu, combinatie care nu póte se vie in capu de cátu unui russu.

Câmpiele Kulikowopole si parculu lui Petru celu Mare, pène la pórt'a triumfala prin care la 1812 a esitu armat'a lui Napoleonu I. suntu destinate pentru serbarile poporului; strad'a Twerskaja, piatia Lubianka, suntu destinate pentru cortegiu; éru Kremlulu pentru serviciulu religiosu alu incoronarii.

Angli'a.

Citimu in „Fremdenblatt“ dela 23 Aprile :

Desbaterile din tribunalu politienescu din Londra in processulu de inalta tradare intentatu conspiratiloru cu dinamita a confirmatu recinta observatiune a procurorului Corónei d. Poland, cá in Americ'a esista o banda de conspiratori, cari, spre a dobândi independintia Irlandei, 'si-au pusu in gându

se distruga cladirele publice din Engliter'a. De o mare insemnatate suntu marturirile facute de martorulu Corónei Wiliamu Josef Lynch, cunoscutu sub pseudonimulu de Norman. Lynch e nascutu in New-Yorck, din parinti irlandesi si este vap-sitoru de trasuri. In Augustu anulu trecut, unu camaradu ilu indupleca se devina membru in societatea feniana, care tintesce la liberarea Irlandei prin intrebuintiarea violintiei. Lynch trebui se depuna unu juramentu, care dicea cá trebuie se res-pecte lodinca societatii, se asculte pe superiorii sei si se apere averea confratiei. Afara de acestea elu trebui se platésca o tacsá de inscriere de doi dolari precumu si o alta tacsá lunara. Functionarii societatii suntu cunoscuti numai dupe numere. In- trarea in intruniri se acorda numai dupe ce se spune lodinc'a, care se schimba la fie-care trei luni, si membriloru acelora cari au remasu napoi cu tax'a loru lunara, nu li se mai comunica lodinc'a.

Societatea secreta este impartita in mai multe cluburi. Lynch facea parte din clubulu Emeraldu, ale carui meetinguri le visitá fórté adese ori O'Donovan Rossa care erá supranumitu „Omulu be-trànu.“ Peste puține dile dela admiterea sa in clubu, la 7 Martie, Lynch primi dela presiedintele Clubului seu, Thomas Burns, o scrisóre cu ordinulu d'a o duce dupa adresa. Scrisórea erá adre-sata: „D. Thomas Gallagher, Green Point, Brooklyn.“ Acesta ii dede bani si l' insarcina se se duca la Londr'a. In Londr'a se întâlni cu Gal-lagheru.

Norman povesti apoi urmatórele: „Facuramu o preumblare, si cu acésta ocaziune veduramu es-plosiunea din Whitehall. Atraseiu atentiunea lui Gallagher asupra splosiunei si elu imi respunde: „Acéstá a fostu o prósta isbànda pentru noi.“ — „Este acésta oper'a nósra?“ intrebaiu eu. — Da, respunde Gallagher, dér nu va mai fi o copilarie.“ Candu trecuramu pe lângá Scotlandgard (localulu prefecturei supreme.) Callagher dise: „Acesta este cuartierulu principalu alu detectiviloru din Loudr'a. Si acesta va fi darámatu. Gallagher imi spune cá locuesce in otelulu Chareng-Cross si me intrebá déca amu trebuintia de bani. Elu imi dete siese séu siépte livre sterlinge in auru si 'mi dise cá n'am trebuintia se facu economii „Omulu be-trànu“ (O'Donnova Rossa) va ingriji elu de bani. Lynch descrie apoi caletoria facuta la Birmingham din ordinulu dr. Gallagher spre a lua nitrogliceriu'a din fabrica lui Whitehead. Candu acesta 'i dede materia esplosibila, Linch ilu intrebá: „Ce este asta?“ — Whitehead ii respunde: Acést'a o vei affá in curèndu.“

Intr'aceea irlandesi nu desperédia de caus'a loru, ci si-au transpusu centrulu loru de activitate la Americ'a. Asia in dilele trecute la Filadelfi'a s'a tinutu unu congresu irlandesu care a organizatu in Statele-Unite si Canad'a unu sistemu de colecte pentru a asicuré fenianiloru o reinoire continua fia de bani fia de dinamita. Totu-odata s'a proiectatu a se intemeia o liga nationala irlandesa in Americ'a, care se cooperese cu lig'a nationala intemeiata dejá in Irland'a. Program'a acestei vii-tóre lige contine urmatórele puncte :

Restabilirea parlamentului irlandesu; desfintiarea postulu de vice-rege alu Irlandiei; crearea de proprietari tierani, astu-felu cá gubernulu se numere toti banii trebuinciosi pentru cumperarea pamenturiloru si se fia inapoiati intr'unu termenu de 63 ani; legi speciale pentru ridicarea positiunei agricultoriloru. In acelasu timpu conventiunea se otaresce a combate partit'a de dinamita, ceea ce nu va fi in sa tocmai usioru.

Parnell a adressatu cátra conventiunea irlandesa din Filadelfi'a urmatórea telegrama :

„Ve sfatuescu a elabora unu programu, care ce ne permita pe viitoru a primi ajutorulu Americi si se evitati de a da pretecestu gubernulu englesu se supprime cu totulu misicarea nationala din Irland'a. Numai asia se póte pastrá o actiune unita in Irlandi'a si in Americ'a. Nutrescu deplina in-credere, cá prin prudentia, moderatiune si taria caus'a Irlandiei va progressá necontentitu, de si persecutiunea ne asupreste reu si nu voru trece multi ani fàra cá se nu atingemu marile scopuri, pentru care rass'a nósra a luptatu atátia ani.“

Precum vedemu irlandesi se organizédia din resputeri.

Buletinulu Academiei.

Sedintia din 4/16 Aprile.

Dupa lectur'a si aprobarea procesului verbalu alu sedintiei precedente si dupa comunicarea mai Colectiunea cea mai buna de Melodii populare romane. Academia aproba.

multoru carti donate Academiei, d. I. Ghica cere a se numi delegatinnea care se cerea la guvernul localulu necessaru Academiei. Se intrerupe sedintia pe 5 minute pentru consultatiune si se aclameza domnii Alexandri, Ionescu, Baritiu si Melchisedek.

D. Quintescu, cá raportoru alu comisiunii de respunsu la raportulu lucratoru delegatiunii, da lectura raportulu seu care dá motivu la mai multe importante discutiuni. Observandu-se cá dupa regulamentu se prescrie cá in Anale se se publice numai lucrurile adoptate in sesiunea generala, si cá in sedintiele septemanale de peste anu se presenta adeseori lucrari destulu de importante, care aru face onóre Analeloru Academiei, si cari din caus'a prescriptiunii de mai susu nu se potu tipari si astfelu autorii le comunica pe la alte organe de publicitate, se propune modificarea art. 35 din Regulamentu, care se pune la ordinea dilei. Astfelu raportulu in cele mai multe puncte nefindu de catu o parafraza la raportulu delegatiunii, Academi'a ilu primesce cu votulu seu aprobativu si cu cateva rectificari: unele puncte, cu tóte aceste, au relevatu cateva discutiuni. Comisiunea si-a aratatu parerea de reu cá d. Hasjdeu n'a facutu inca escursiunea sa archeologica in Dobrogea, pentru care de mai bine de doi ani a luat 600 de lei. Acusatulu membru s'a scuzatu cá numerósele sale ocupatiuni in cinci randuri l'au impeditu chiaru in momentulu candu erá se plece; promite in sa cá in anulu acesta se va duce numai de catu. Nu stimu daca d-nu Hasdeu va descoperi ceva nou peste acele descoperite de d. Tocilescu si Siutiú, totusi asteptamu cu nerabdare raportulu seu archeologicu, care totu odata ii inlesneste midloculu de a face câteva bai la Constantia. — Unu passagiu relativu la lucrurile incredintiate dlui Odobescu, cari de vr'o duoi ani langediescu din cauza cá dlui (pentru motive de asi ingrijii la Paris sanatatea sdruncinata) nu le póte continuá, consideranduse o comunicatiune a sa presentata prin d. Maiorescu, Academia autoriséza pe delegatiune a incredintia vre unui altu membru continuarea aceluor lucrari remase in inapoieru.

La radicare sedintiei d. Sturza cá presiedinte declara cá cu parere de reu nu mai póte conlucrá in sesiunea acésta fiindu nevoitu a plecá in strainatate.

Siedintia din 5/17 Aprile.

Siedintia se deschide sub presidintia venerabilulu Par. Episcopu Melchisedek; se citeste apelulu nominalu si processele-verbali anterióre, cari se aproba. Se facu câteva comunicatiuni de corespondentia.

Prea puçinu publicu pentru o sedinti'a solemná: abia vre o cinci dame, abia vre o diece tineri!

Se da cuventu dlui Anastasie Marienescu spre a'si citi discursulu de receptiune. Noulu recipiendaru e unu omu de cinci dieci ani trecuti: este in fracu, vorbeste cu accentulu banatianu si timbrulu vocei sale denota o profunda emotiune. Volumulu ce tine in mana e mare si erá cam ingrijitu publiculu daca ar fi fostu condamnatu a asculta totu ce parea scrisu. Din fericire lectur'a n'a tinutu de cátu o ora. — Subiectulu cam arid: viatia si scrierile lui Petru Maioru!

In acésta disertatiune s'a bagatu mai multu istoria clerulu si vietiei amarite a poporulu romanu sub ilustrulu sceptru alu imperatoru Austriei. Bietii Romani de dincolo totu subiecte de asemene natura trebuie se tratadie! Ingratitudini din partea Nemtiloru, asupriri din partea Unguriloru, impilari de totu soiulu, apoi dragoste mare si devotamentulu pentru stralucitul tronu alu imperatiei, eata tesele scriitoriloru lor! Recipiendarulu, cu tóte aceste ne-a transportatu in epoc'a in care traia fericitul intru memorie protopresbiteru Petru Maioru, adica pe la finea secolelui trecutu si pe la inceputulu celui actualu!

Ne-a spusu cumu acesta impreuna cu Sincai, Cichindealu si altii au formatu pleiad'a acea cunoscuta a apostoloru reinvierii ideei nationale romanesce. Cu limba puçinu in florita, cu stilu nu prea seducetoru ni s'a datu o palida idee despre biografia puçinu importanta si despre operile multu meritóse ale lui Petru Maioru; in adeveru póte nu meritá se'si dé osteneála, fiind-cá mai tóte relatiunile acele ne erau cunoscute incá cu patru-dieci ani in urma prin publicatiunile lui Eliade si altoru scriitori. Discursulu, pe care de siguru ilu vomu vedé inca mai pe largu in Anale, se inchee cu o patetica invocatiune catre umbr'a lui Petru Maioru! Aplause obicnuite.

D. Urechia intr'unu discursu de jumetate ora ne-a leganatu in frase frumóse, bine cugetate, bine intonate, facendu enumeratiunea si laud'a opereloru recipiendarulu, atatu de apreciate dincolo de Carpati si atatu de puçinu cunoscute dincóce. Dupa ce ne-a spusu cá este doctoru in dreptu si membru la Curtea de Apelu din Pest'a, si la inceputu si la sfirsitu ei dice de cate-va ori: bine ai venit inu noi!

La trei óre sedintia s'a radica, dupa ce si pe d. Urechia l'au aplaudatu.

Auditoru.

Siedintia din 6/18 Aprile.

Dupa lectur'a si verificarea proceseloru-verbali anterióre, Academi'a se pomeneste cu o adeverata bomba, care cátu pe aci erá sa faca o esplosiune ce-ar fi sgudit'o pana in temelii, daca ar fi fostu facuta cu dinamita. Din fericire fabricile fenianiloru nu au ajunsu pana in Bucuresci si d. Hajdeu s'a marginitu a'i da form'a unei demisiuni motivate, dupa care a si disparutu, cá si candu se temeá cá 'i voru primi-o! Demisiunea si-a motivat'o mai antaiu pe neplacuta scena ce i s'a facutu cu ocaziunea donatiunii documenteloru lui Petru Schiopu, candu unii membrii cereau cá acele se se publice de catre Academie, iar nu de catre dlui; alu doilea pe delicata observatiune ce i se facuse cu câteva dile mai nainte pentru cei 600 lei ce de trei ani luase cá se faca o excursiune archeologica, pe care n'a facut'o nici pana astazi, fara a restitui sum'a primita. Motivele aceste, fatisi invocate, nu puteau avea nici unu temeiu, cari Academi'a, voindu a evita unu scandalu, avusese delicatetia a arunca unu velu peste aceste fapte, chiaru cu riziculu de a primi imputarea cá se lasa a fi vaca de mulsu a dlui Hajdeu. Necazulu si mania acestuia erau in realitate pornite din o alta cauza. In duoi ani consecutivi d. Hajdeu luase premii pentru publicatiunea sa „Cuvinte din be-trani.“ Destula condescendentia, destula generositate fusese póte din partea Academiei, fiind-cá cartea ce trebuia se se premieze trebuia se fie „cea mai bine scrisa“ (Asia spunu statutele) si nu scimu daca oper'a dlui Hajdeu merita asemene distinctiune, cá-ci prin carte bine scrisa se intielege bine vediuata, bine apretiuata, bine cunoscuta de publicu; si dupa cátu cunoscemu cartea premiata nu s'a cititu póte nici de duode-dici de muritori in tiara. Cu tóte aceste d. Hajdeu, indulcitu la hardau, venia si anulu acesta cu o a treia brosiura, care esplóteza aceeasi materie linguistica, siguru cá si astadata trebuia se inhatie 5000 lei. In cele din urma in sa simtindu cá comisiunea numita pentru cercetarea cartiloru venite la concursu, dupa discretiunea cu care lucrésa, nu pare a bate in strun'a poffeloru sale, s'a facutu focu si para, s'a lamentatu printre culise, si in cele din urma a aruncatu bomb'a demisiunei, cu gându cá acésta va exercitá o presiune asupra plenulu Academiei.

Nu scimu dacá lumea va judecá cá are dreptate, dar Academia i-a contestat'o; si de aceea a insarcinatu pe delegatiune se'lu invite a'si retrage demisiunea.

Comisiunea numita pentru cercetarea computuriloru si-a depusu raportulu, constatandu regulata administrare a fonduriloru si esactitatea chelteliloru conformu cu bugetulu. Academi'a, dupa aceea conformu cu statele procede la alegerea delegatiunii care trebuie se'e represinte pentru anulu urmatoru. Se alege cu unanimitatea voturiloru cá presiedinte totu d. Sturza, si cu majoritate cá vicepresiedinti: Parintele Melchisedek, d. Aurelianu si d. Maiorescu.

D. Maiorescu, care tine locu de presiedinte in loculu dlui Sturza (plecatu precumu se scie, la Sigmaringen) invita pe sectiuni cá se se ocupe cu propunerea premiiloru pe anulu viitoru.

Dupa acésta se procede la alegerea membriloru ce trebuie se compuna comisiunea cartiloru ce voru intrá la concursu pana in anulu viitoru. Se alege cu majoritate:

Din sect. istorica dlui Baritiu, Jonescu si Melchisedek; din cea literara dnii Maiorescu, Alexandri si Romanu, éra din cea científica dnii Fetu, Bacaloglu si Falcoianu.

Siedinti'a se ridica pe la 4 ore, ér' membrii se impartu in comisiuni si sectiuni.

Auditoru.

Siedintia din 8/19 Aprile.

Dupe oare-care discutiuni asupra procesulu-verbali, óre capetendu puçine rectificari se adopta.

D. Stefanescu da lectura raportulu comisiunii pentru cartile intrate la concursu pentru premiile: Nasturelu si Eliadu. Acestu raportu constata cá din 11 carti cu cari s'au presentatu autorii lor, numai unu a capatatu votulu aprobativu alu membriloru sei; éra din cele-lalte zece, numai una a avutu doue voturi in comisiune. — Cartea recomandata este Cursulu de fortificatiune passagera a capitanulu Crainiceanu; éra cea cu doue voturi este: Studiile constitutionale a dlui Meitani. — In detaliu comisiunea, dupa opiniunea diferitoru raportori ai sei, arata: 1° Dram'a lui Don Alfonso de Castilia este asia de slabu scrisa, in cátu nu merita consideratiune; 2° studiulu din Istoria limbei romane a dlui Hajdeu fiindu o continuatie a studiiloru sale anteriore cari mai capatase premii, nu merita premiare; 3° Flori de tótna, poesii ale dlui Pacatianu fiindu fórte slabe si autorulu nesciindu scrie bine limb'a romana, se se inlatureze; 4° Literatur'a populara a doctorulu Gaster nefindu mare tréba de ea si observandu-se mai alesu cá autorulu nici nu stie bine romanesce se da la o parte; 5° Logic'a de d. Fericeanu judecata de d. Maiorescu e puçinu meritósa atatu in privirea metodei cátu si a scrierei, se se lasa la aprecierea autoritatiloru scolastice; 6° Portofoliulu dlui Bonifaciu Florescu fiindu o revista periodica la care au conlucratu altii 18 scriitori, nu póte fi admissibilu la concursu; 7° Sioimii de la Resboieni de d. Nenitiescu neavendu o seriósa valóre, dupa aprecierea raportorulu d. I. Negrutu, se se lasa la o parte; 8° Studiele economice ale dlui A. Xenopolo fiindu o colectiune de articoli publicati prin diverse foi publice, nu potu fi considerate; 9° Viatia si scrierile lui G. Assaki de unu domnu Negrea, care dice cá e si revizoru scolaru si profesoru, fiindu fórte slabu scrisa si faptele narate puçinu veridice, dupa aprecierea recensiei parintelui Melchisedek se se respinga; 10° Studiele constitutionale ale dlui Meitani cuprindiendu o materia de politica militanta si fiindu scrise intr'unu stilu fórte vehementu nu corespundu cu scopulu premiulu la care autorulu aspira.

Se pune la votu cartea dlui Crainiceanu. Iau parte 21 membrii. Vótédia pentru 16.

D. Ionescu, secundatu si de alti colegi, ceru cá se se pue la votu si cartile respinse, pentru cá se nu remana cuventu autoriloru paraponisiti cá comisiunea singura le-a nesocotitu operele. Dupa mai multa discusiune, se a dmite cá se se puna la votu numai acele care voru fi avutu o minoritate favorabila. In asia casu aflanduse cartea dlui Meitani unii din domni Academiei arata defectele operei, éra altii ei iau aperarea; dupa acésta Academia simtindu-se luminata se procede la votu. Pentru premiare se pronuntia numai 7 voturi. Astfelu cartea dlui Meitani cade.

Comisiunea numita pentru cercetarea cartiloru didactice venite la premiulu Craioveanu, prin raportorulu seu d. Romanu, arata cátu de multu s'a framantatu pana se se decida a'si formulá opiniunea, fiind-cá s'a aflatu in fatia cu doue operate bine scrise: unulu alu dlui Manliu intitulatu. „Cursu practiculu si gradatu de literatur'a romana“ si altulu alu dlui M. Strajanu, intitulatu: Cursu elementaru de literatur'a romana. Intre aceste doue carti chemata a se pronuntia in fine dupa lunga si matura discutiune, comisiunea s'a inoitu a propune cu majoritate cartea dlui Manliu. — Dupa ascultarea acestui raportu Academia procede la votu si cu mare majoritate admite decernerea premiulu.

D. Sbiera arata cá pentru lucrarea studiulu seu asupra manuscriptulu dela Voronetiu si mai alesu pentru intercalarea unoru texte ce i s'au recomandat in acea lucrare, are necesitate si cere a i se imprumutá óre-care carti vechi anume Biblele din 1640 si 1648, pe cari dlui nu le póte gasi in Bucovin'a, unde are se essecute lucrarea. — Asupra acestui casu se incinge o ferbinte discusiune, in care s'au aratatu inconvenientele ce potu se resulte din scóterea afara din biblioteca a unoru asia pretióse carti; D. Urechia mai alesu a aratatu cá pana astadi s'a simtitu acestu inconvenientu, dandu-se afara multe carti rari si de mare valóre pentru motive de studiu, si care se teme cá voru fi pentru tot-d'auna perdate. Academi'a decide, cá pana la facerea regulamentulu Bibliotecii, pentru care este dejá numita o Comisiune, se nu se libereze nici o carte; éra d. Sbiera este rugatu cá pentru compilatiunile de cari póte avea nevoie, se vie la sediulu Academiei cá se lucrede.

Sectiunea literara comunica unu procesu-verbali prin care arata cá consultanduse asupra thesei ce trebuie se propue pentru concursulu unui premiu pentru anulu 1884, a convenitu a propune thes'a:

Se decide că Duminică, 10 Aprilă, se se țina ședința publică solemnă pentru proclamarea și acordarea premiilor, și pentru citirea raportului de închidere a sesiunii din partea secretarului general. Autorialu.

Intrunirea electorală din 10 Aprilă 1883.

(Urmare și fine.)

Dlu C. A. Rosetti:

Ve voi mai spune unu faptu.

Că ministru, amu primitu o scrisore anonimă în care mi se dicea: „Cutare supt-prefectu a facutu cutare și cutare hotia; te rogu, dle ministru, se tramiti o ancheta, dar se tramiti pe cine-va dela ministeru, că-ci supt-prefectu e ruda de aprôpe cu prefectulu“. M'am gânditu ce se facu, pe cine se tramitu; traganiri, chieftuiești, etc. Și, apoi, amu voitu se vedu si ce felu de omu e prefectulu, pe care ilu stimamu; atunci, i-am tramisu o scrisore particulară în care-i diceamu: „Am primitu o scrisore anonimă, éca-o în copia; vedi că mi se dice se tramitu unu cercetatoru de aici, că-ci dice că dtea estu ruda de aprôpe cu supt-prefectu; eu m'am gânditu, că nu potu tramite unu cercetatoru mai sicuru de câtu pe dtea. Te rogu cercetădă și déca denunțiarile sunt adevărate, destitu e-lu, dă-lu în judecată și recomanda pe altulu. La acésta imi respunde prefectulu preste câte-va dile, totu prin scrisore particulară:

„Am cercetatu, dle ministru, și mai tôte sunt adevărate; te rogu numai se ceri dela colegulu dtale dela iustitia că se-lu numéscă portarelu“, (mare ilaritate).

Atunci, m'am frecatu la ochi și, fiindu că suferu de ametiela, mi-am disu: se vede, că éra mi-a venitu ametiela; nu se pôte se scrie asia. Me uitu érași la scrisore, apoi me uitu la clopotielu se chieșu pe doctorulu Capsia se-i dicu se tramita o comisiune medicală că se examinede pe prefectu; dar, uitandu-me érași la scrisore amu datu preste unu că-ci . . . „că-ci, are șiepte voturi în colegiulu I și toti alegetorii sunt vre 19 séu 18“, mi se pare.

E e, dloru, legea electorală; și, că se nu póta dice nimeni că inventezu, ve spunu că acelu prefectu, barbatu onorabile, care a spusu că rudenia lui e hotiu, și care suferea de relele acestei legi, este acum directore la ministeriulu de interne; întrebati-lu (aplause).

Acésta — în onôrea domnisale este, că-ci mai la vale se esplică chiaru în patriotică sa epistola — dar este dovéda cea mai pipaită, că cei cari sustinu acésta lege voru coruptiunea la temelă pactului sociale (aplause).

Dloru, sunt aci mai cu séma alegetorii din colegiulu alu treilea, sunt inse si din colegiulu alu doilea și întâiulu. Ei bine, éca ce trebaie se facemu, dupa mine:

Toti comerciantii, ômenii de sciintia, toti fiii colegiului alu doilea și alu treilea, parinti și fii, se vorbésca cu cei din colegiulu întâiu, și se le arate că castiga de a face revisiunea, că-ci legea de astadi este peirea lor; ea este peirea lor pentru că în legea actuală exista coruptiunea și vedu copiii lor coruptiunea; tatalu corupe pe copilu și nu pôte fi o nenorocire mai mare pentru unu tata de câtu a corupe elu însuși pe copiii sei, a-i face se védia pe copilu, că trebaie se si vinda consciintă că se póta mancă (aplause). Trebe se le aretati, că castigulu care 'lu au alegendu unu deputatu că se-i dea o functiune, ilu platescu amaru mane, candu va veni unu altu gubernu, și candu va veni unu altulu se-i cumpere mosia, că-ci este progressu, mergemu înainte, și celu care éri nu avea mosie, adă are și mane o se aiba și altii; și astu-felu mane elu va muri de fôme, de vreme ce, fiindu dreptate, nu va muri nimeni de fôme (aplause).

Se le spuneti, că noi voimu opositiune, precum v'amu doveditu la începutu, dar voimu o opositiune care se fia sincera, cu respectu de opiniunea publică; o opositiune, care atunci candu va da gubernulu josu, se póta se-i ia locul cu onôre; se aiba ea chiaru idei mai retrograde, dar se aiba idei luminate, și déca natiunea voiesce mane se aiba ômeni mai domoliti, se-i chieșe pe densesi la putere; vromu o opositiune compusa de ômeni cari se aiba aceleasi idei, aceleasi credintie, se aiba trasa o cale otarita pe care se o scimu cu totii; vromu o opositiune care, déca n'are pôte aceleasi idei că mine în privinti'a unoru cestiuși, déca nu voru spre esemplu electivitatea magistraturei, dar se vrea fericirea țierei, adica respectulu legiloru, dreptate pentru tôte clasele, progressu necurmatu și așperarea nationalitatii din tôte punctele de privire. — O opositiune, că cea de adă, care ea insasi este divisata, n'o putemu voi și trebaie se o combatemu.

Că dovéda, dloru, ve ceru voie se ve citeșcu aici câte-va cuvinte, dise acum 5—6 dile de unulu din cei mai sinceri și mai devotati prin simțimentele lor, prin crescerea lor, prin nascerea lor chiaru, acelei partite care se numesce conservatôre, dar care e unu barbatu ce mai înainte de tôte simte în ânim'a lui patriotismulu și voiesce fericirea acestei țiere. Éca ce a disu proprietariloru mari și maruntiei; — ertatime, că acum nu potu numi altu-felu pe proprietarii din colegiulu alu II-lea de câtu astu-felu cum i'a numitu d. Sturza; éca ce le-a disu d. Dimitrie Ghica:

„Nu banuiescu sinceritatea adversariloru, dar vedu că ei nici n'au uitatu nimicu, nici n'au invetiatu nimicu. Au facutu unu felu de Faubourg St. Germain, de si n'au nici-unu Richelieu, și voru se țina tiér'a în locu“.

Sciti, că cine stă în locu merge îndaretu. În locu nu poti se stai; trebaie se mergi înainte séu dai înapoi; candu esti tineru, ar trebui ori se cresci că tinerii, ori se scadi că noi betranii. D. Dumitru Ghica adaoge:

„La sfirsitulu secolulu alu 19-lea nu se pôte împedica o dorintia a țierei. Conservatorii nostri ar trebui se faca că Englesii, adica se imbratisiedie ori-ce progressu și se dea ascultare dorintielor țierei.

„Trebaie a se pune capetu coruptiunii și traficulu voturiloru“.

D. Ghica vorbesce, éra nu noi, cari suntemu calificati de nebuni, desculti și celelalte.

„Trebaie a se pune capetu coruptiunii și traficulu votului; că-ci e în pagub'a țierei și-a moralitatii de a mai suferi asemenea traficuri.

„Dupa o esperiintă de 20 ani, mai putemu remané noi cu o lege cu care ori-ce gubernu are de sicuru maioritata? În timpulu dlui Catargi, în camere erau numai 5 oposanti, candu éramu eu la gubernu erau numai 2 și d. Bratianu, de si multi ilu credeau contrariu proprietatii, a dobenditu increderea marei majoritati a proprietariloru, reprezentati în senatu.

„Cu maioritatile de asta-di gubernulu ar mai putea merge înca 10, 15 ani.

„Onôre inse gubernulu, că-ci — de si are asemenea maioritati — consimte a lasa se se revisiuiasca constitutiunea.

„Trebaie se avemu unu regimu reprezentativu care se controledie pe gubernu; că-ci ne-amu ostenitu cu totii de politic'a de pâna acum. Se ne gandimu, că suntemu unu regatu și că nobleti'a obliga; se revisiuiu constitutiunea pentru a crea gubernulu unu adevăratu controlu, și pentru că se putemu lucră cu sicurantia pentru desvoltarea avuției publice.

„S'a disu inse, că revisiuierea nu e oportuna.

„Oportunu e candu a venitu vremea de a se face unu lucru, și vremea a venitu de a revisiui. N'avemu dar de câtu se alegemu: se se faca revisiuierea supt gubernulu dlui Bratianu, ori se o faca estrema drépta séu estrema stanga“?

Mai este, dloru, înca unulu care aréta primejdiile ce ne amenintia, déca nu se va face revisiuierea; acela este totu d. Grigore Sturza, care combate revisiuierea, precum veduramu. Éca ce a disu dsa totu în senatu:

„Situatiunea în care te afii, iti face o datoră se te preocupi de acestu poporu, pentru că altumintrelea vei lasa că se vie numai poporulu cu glôtele și în mare numeru se se ocupe de binele lui. Atunci venim intr'o era rea, pentru că poporulu are nevoi și n'are alta politică de câtu de a si îndestulă nevoile și poștele și o asemenea politică este periculôsa“.

D. Gr. Sturza, traindu totu cu clasele dirigenti, a perdutu multu din vedere pe poporu și mai cu séma pe sateni.

Poporulu, dloru, este celu mai dreptu; poporulu nu a cerutu nici-odata se ia nici-unu paiu dela nimeni, fără dreptu și fără plata.

Poporulu, saténulu romanu, a pastratu vécuri întregi mosiele, pamentulu Romaniei, elu l-a lucratu și l-a așperatu și candu éra stapanu a disu: — „nu voiescu unu peticu de pamentu de géba, platescu totu“.

Poporulu are cele mai nobile simțimente, pentru că are o familia si muncesce, și omulu care muncesce si-si iubescé soț'a și copiii este totudeauna moralu, sfantu (aplause).

Dar dv., cari sunteti inteligenti, voi cari sciti că munc'a este bogatia țierei, voi comerciantii si fiii vostri cei invetiati, trebaie se faceti pe proprietari se întieșca și se nu asculte pe cei cari ținu cu coruptiunea, că se nu faca pe poporu se crédia că numai prin coruptiune se pôte dobendi dreptate, că-ci poporulu pôte si elu se pérdă rabdarea, și atunci se vina strainii care se-lu împinga . . . și astu-felu se nu fia cine se mai apere tiér'a acésta.

Ce voru ômenii cari voru se stamu în locu? Éca ce dice si d. Catargi în „Timpulu“ dela 30 Sept. 1882:

„Nu ne facemu nici o ilusiune în privintia acésta. Evolutiunea ideiloru conservatôre este împedicata prin caderea societatii. Spre a conduce statulu dupa idei conservatôre, s'ar cere o alta generație de câtu cea actuală, s'ar cere o biserică puternică cu o inriurire permanentă și determinanta asupra crescerii și a tarii de caracteru a ômeniloru“.

Adica se vie popii se ve ia copiii și se-i créscă în tocmai cum ii cresceau cei dela Rom'a.

„S'ar cere gratuitatea demnitatoriloru publice, s'ar cere o monarchia cu mai multe traditiuni“.

Nu că aceea pe care o avemu astadi, ci boierésca, care are traditiuni multe (ilaritate), cu unu cuventu ceea ce în Romani'a nu mai e dela 1700 încôce.

Se mai potu ére întôre Romanii la 1700. (Aci face unu gestu prin care aréta, că acésta este preste putintia) (aplause).

Acum sfirsiescu.

Onorabilulu d. Vernescu a spusu și spune în intruniri publice si prin diare, că noi, prin intrunirea colegiloru, voimu se luamu mosiele. Apoi, la 1848 amu luat mosiele?

Cerutu-au satenii se se ia mosiele? Nu, ei au cerutu se plătésca pogônele legiuite lor.

La 1857, candu au venitu comissarii se-i întrebe ce voiescu, erau 17 deputati sateni și noi le-amu disu: Se nu cereti mosi'a mica, se cereti mosi'a cea mare; și, câte si 17 au cerutu întâiu se se regulamentedie mosi'a cea mare, tiér'a. Eta e ce au facutu satenii în tiér'a romanésca.

Dar, dloru în tóta lumea, cine e celu mai conservatoru, celu mai îndracitu proprietaru? Nicairi, în nici-o parte de lume si de candu e lumea, mai îndracitu proprietaru nu a fostu si nu e de câtu saténulu pentru că peticulu acela de pamentu confine viéti'a lui. Elu isi iubescé pamentulu cum isi iubescé mam'a copilulu pe care ilu cresce de micu. Asia isi iubescé saténulu pamentulu, pentru că cu sudôrea lui ilu rodesce (aplause).

Si, candu adă satenii sunt cei mai multi proprietari candu pe tóta diu'a se facu proprietari, mai pôte cine-va, fia câtu de ratacitu, se le mai ia proprietatea? Proprietarii boiari, cari nu mai au mai nimicu, potu înstraină proprietatea lor, dar nu voru mai putea luă proprietatea a cinci miliône de Romani (aplause prelungite).

Pe câtu timpu saténulu e proprietaru, si pe câtu timpu se va urmă punerea în lucrare a legii dlui Bratianu, dupa care fia-care satenu pôte cumpera o bucată de pamentu platindu-o pe fia-care anu în parti mici; pe câtu va fi acésta lege, proprietatea va intră necurmatu în manele poporului, în man'a miciloru pro-

prietari cari sunt așperarea țierei, așperarea proprietatii, éra nu numai în man'a a căti-va proprietari mari.

Dloru, se va dice că propagu distrugerea țierei cu dinamita.

Apoi, vedeti, dloru, nici-o natiune nu a avutu o aristocrație atâtu de destépta că Englesii, ceea ce a facutu-o ce a domni și domnesce înca; dar, pentru că nu a voitu se dea mai nimicu, în Irland'a, pentru ce a fostu nedrépta, multi s'au ametitu și te ia grôza candu vedi pe regin'a Angliei, a acelei țiere unde libertatea e absolută și care éra unu idolu pentru poporu, că nu mai îndraznesce se ésa fără nu sciu câte mii de caraule.

Éca ce face o nedreptate chiaru a celoru mai adevăratu patrioti și mai nobili.

Cu tôte acestea, nobili nostri credu, că ne amu putea întôre îndaretu la privilegiile dela 1700, că proprietatea sateniloru se fia sugrumata și se remana numai a dloru! (aplause prelungite).

Crede acésta d. Vernescu? Crede că deputatii, senatorii și gubernulu au primitu revisiuierea legii electorale pentru că se le luamu mosiele?

Amu o dovéda din cele mai temeinice că nu crede.

La 1866, amu fostu înșcarinatu de gubernu se facu constitutiunea și legea electorală și în 48 ôre, împreună cu d. Carada, amu facutu-o; gubernulu, cu ôre-cari modificari, a primitu-o și a tramisu-o la consiliulu de statu, care éra compusu din barbati cei mai maturi, cei mai întiești cum se dicea pe atunci, între cari voi numi numai pe unulu, pe d. Vernescu. Consiliulu de statu a modificatu în unele parti legea pe care amu propusu-o.

Éca acum legea electorală pe care a primitu-o d. Vernescu și totu gubernulu:

„Art. 1. Adunarea generală a Romaniei se compune de membrii alesi de judetie și orasie.

„Alegerea deputatoriloru este directă.

„Art. 2. În fia-care judetiu, alu Romaniei voru fi trei colegie electorale.

„Doue colegie rurale și unulu urbanu.

„Art. 3. Fia-care din colegiele rurale va alege câte doi deputati.

„Art. 4. Colegiulu alegetoriloru de orasie se formédia din alegetoriiu totororului orasielorului unui judetiu.

„Deputatii ce voru dá aceste colegieri. Adunarii generale, voru fi în proportiune cu poporatiunea totororului orasielorului din unu judetiu la unu locu și voru dá:

„Pâna la 15,000 locuitori unu deputatu.

„Pâna la 30,000 locuitori, doi.

„Pâna la 45,000 locuitori, trei.

Si astu-felu pentru fia-care 15,000 locuitori câte unu deputatu mai multu.

„Adunarea generală otareșce pe patru ani numerulu poporatiunii orasielorului.

„Art. 5. Este alegetoru în Romani'a ori-cine, nascutu séu naturalisatu romanu, are versta de 21 ani impliniti și platesce o contributiune directă de ori-ce natura către statu.

„Art. 6. În întâiulu colegiu ruralu voru votă toti alegetorii cari platescu unu impoitu directu ori-care, dela cea mai de josu dare pâna la trei sute lei mactimum“.

„Si éca pentru ce amu pusu acestu articolu: pentru că satenii se nu mai póta fi exploatati de zapciu, fiindu că atunci candu au în midioloculu lor unu omu care are unu venitu de 300 lei ilu sustinu mai multu și se întareșcu.

„Art. 7. Sunt alegetorii în alu doilea colegiu ruralu acei cari platescu unu impoitu dela trei sute lei în susu“.

Éca colegiulu proprietariloru mari.

„Art. 8. Sunt alegetorii în colegiurile urbane toti cetatienii din orasiele de resiedintia ținutală, cari platescu unu impoitu directu ori-care“.

Vedeti, dloru, că este votulu directu pretutindeni și mai bagati bine de séma unu lucru: gubernulu întregu, dnii Lascar Catargi, Mavrogheni, Dimitrie Ghica, etc., au luat engagiamentulu, de a sustine acésta lege în care nu este senatu, pe candu acum avemu doue colegii de proprietari în camera și mai avemu doue exclusivu în cealalta camera, care este și remane, dicu că le mancamu proprietatea și că le facemu nedreptate! Ei, cum, dloru au primitu atunci acésta lege fără senatu și acum nu o primescu candu le dămu doue colegii în camera și doue exclusivu în senatu?

Prin urmare, vedeti că nu voimu se le luamu proprietatea.

Noi, dloru, ceremu că în midioloculu sateniloru, se fia si proprietari mai mari, cari se-i apere de inriurirea ilegală a primarelui și-a zapciului, se-i luminedie.

Sustinu acésta, că-ci eu voiescu că lumin'a se nu fia numai într'unu colegiulu, ci se fia în tôte partile țierei, că-ci numai acea lumina e puternică, éra nu aceea care vine pe o mica spartură a ferestrei (aplause). Prin urmare propunu acésta lege aprobată de dnii din opositiune, și o propunu în ceea ce priveșce sistema de împartire prin colegii. În tragediile grecesci éra totudeauna ceea ce se chiama corulu. Corulu se presupunea că e publiculu, care respunde, de si nu se vedea. Se dicea într'una din tragedii: O Jupiter! O! Dumnedieule! candu voru peri fiii aculei, cine ére va mai duce poporulu aculele tale? Cei cu privilegiile dicu pentru tiér'a romanésca: candu voru peri boierii, cine va mai duce poporulu aculele țierei?

Cine? Le voru duce acei din tôte clasele, cari le-au dusu la Plevna și le-au glorificatu. (Aplause prelungite și îndelungu repetite).

D. N. Năcescu, presiedintele intrunirii. Dloru, óra fiindu prea înaintată, d. Disescu va vorbi în alta ședinția.